

Kommunaløkonomisk analyse 2023

 Rana kommune

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	0
Innledning	1
Fra Rana kommunes Årsberetning 2022:	1
Sammendrag	3
Inntekts- og utgiftsutvikling.....	4
Hovedtall drift	5
Brutto driftsresultat.....	5
Brutto driftsinntekter	8
Brutto driftsutgifter	9
Netto driftsutgifter	11
Investeringer	12
Finansiering av investeringer.....	13
Gjeld og gjeldsbelastning.....	15
Netto lånegjeld	16
Utvalgte finansielle nøkkeltall	18
Økonomistyring	19
Soliditet	21
Disposisjonsfond.....	21
Inntekter	25
Frie inntekter	25
Skatt på inntekt og formue.....	27
Rammetilskudd.....	28
Eiendomsskatt	29

Innledning

Den kommunaløkonomiske analysen er sammen med Kostra-analysen og perspektivanalysen sentrale underlagsdokumenter i budsjettarbeidet i Rana kommune. Det er viktig for veivalgene som skal fattes, at det er en felles forståelse av nåsituasjonen. Dette skal analysene bidra til å skape.

I analysen sammenlignes Rana kommune med Kostra-gruppe 9 og 10 og viser konserntall, som inkluderer Mo i Rana havn KF og kommunes andel av HAF IKS. KOSTRA tar ikke høyde for at kommunene har forskjellig arbeidsgiveravgift. Rana kommune har 5,1 prosent arbeidsgiveravgift. Dette gjør at Rana kommune i enkelte sammenligninger kommer bedre ut enn man gjør i realiteten. Fordi arbeidsgiveravgiften er lavere bruker kommunen også mindre penger enn de fleste andre kommunene i sammenligningsgruppene på tjenesteleveranser hvor lønn er den viktigste kostnadsdriveren. Kun Harstad, Alta og Narvik har differensierte satser, mens de øvrige kommunene har en arbeidsgiveravgiftssats på 14,1 prosent.

Fra Rana kommunes Årsberetning 2022:

Årsregnskapet for Rana kommune ble avsluttet med et regnskapsmessig mindreforbruk før strykninger på 94,7 mill. kr. Det positive resultatet skyldes høyere inntekter fra skatt, rammetilskudd og konsesjonskraft, samt lavere pensjonskostnader og høyere renteinntekter. Ved slutten av 2022 fikk kommunen 25 mill. kr i koronakompensasjon, som også bidro til et bedre resultat hos tjenestene, spesielt helse og omsorg. Driftsmarginene oppleves som gode og flere økonomiske indikatorer viser positive tall. Samtidig er kommunens gjeldsgrad presset og langt høyere enn måltallet for økonomisk bærekraft.

Koronapandemien har ført til en rekke endrede forutsetninger også i 2022. Kommunen har hatt økte kostnader og reduserte inntekter på enkelte driftsområder som følge av smitteverntiltak. På noen områder er utviklingsarbeid satt på vent, noe som også kan forskyve kostnader frem i tid. Kommunene, også Rana, ble kompensert for netto driftsutgifter knyttet til pandemien i 2022.

Tjenestene bidrar med et mindreforbruk på 32 mill. kr, mens finansområdet bidrar med 63 mill. kr.

Brutto driftsresultat (BDR) i andel av brutto driftsinntekter er på 7,6 prosent i 2022 mot 3,9 prosent i 2021. Godt brutto driftsresultat forklares i hovedsak med høyere inntekter fra skatt og inntektsutjevning, samt god økonomistyring og mindreforbruk i drifta. Rana kommune har en målsetning om et netto driftsresultat (NDR) på 3,0 prosent, som tilsvarer 73,4 mill. kr av driftsinntektene i 2022. Regnskapet for 2022 ga et NDR på 217,8 mill. kr, tilsvarende 8,9 prosent av driftsinntektene.

Disposisjonsfondet er godt over måltallet for økonomisk bærekraft. Selv etter utbetaling av 450 mill. kr til ny flyplass, vil kommunen ha et bærekraftig nivå også i 2023. Per 31.12.2022 er disposisjonsfondet på 885,5 mill. kr, tilsvarende 36,2 prosent av driftsinntektene. Fondet økte

med 172,5 mill. kr i 2022, som tilskrives 114,7 mill. kr i budsjetterte avsetninger, samt avsetning av mindreforbruk på 57,8 mill. kr. Budsjettert bruk av disposisjonsfond på 36,9 mill. kr ble strøket i henhold til forskriften.

Økonomisk bærekraft

Rana kommunes handlingsregler for økonomisk bærekraft vises i tabellen under, med mål for budsjett 2022 og regnskap 2022.

Tabell 1. *Handlingsregel for bærekraft 2022*

	Mål bærekraft	Regnskap 2022	Avvik	Avvik i mill. kr
Netto driftsresultat	3,0 %	8,9 %	5,9 %	144,1
Disposisjonsfond	8,0 %	36,2 %	28,2 %	689,8
Netto lånegjeld	75,0 %	94,4 %	-19,4 %	-475,1
Samlet bærekraftavvik				358,8

Modellen for økonomisk bærekraft setter krav til langsiktighet i den økonomiske styringen av kommunen. Handlefrihet og ivaretagelse av generasjonsprinsippet er bærende elementer i modellen. Kommuneøkonomien skal kunne håndtere uforutsette hendelser uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet.

Netto driftsresultat og disposisjonsfond er bedre enn vedtatte handlingsregler, mens vi har et negativt avvik, der netto lånegjeld er høyere enn måltallet for bærekraft. Økt gjeldsnivå er en bekymringsfull utvikling som ikke kan fortsette og har medført økte kapitalkostnader som dekkes over drift. Dette forsterkes ytterligere fremover med økt rentenivå. Investeringsnivået og gjeldsgraden må ha fokus fremover og kommunen må planlegge mot en økonomisk bærekraftig gjeldsbalanse.

Rana kommune forvalter store verdier i form av bygninger, veier og anlegg og kommunale vann- og avløpsanlegg. I et langsiktig perspektiv er det viktig å bevare kommunens realkapital. Ved utgangen av 2022 anslås det et kritisk vedlikeholdsetterslep på kommunale bygg på rundt 1,6 mrd. kr. I tillegg anslås vedlikeholdsetterslepet på vann- og avløpsnettet til ca. 2,0 mrd. kr.

Sammendrag

En sunn kommuneøkonomi karakteriseres av evnen til å håndtere uforutsette hendelser uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet. Kommunen skal ha handlingsrom til å kunne foreta egne valg på kort og lang sikt. Langsiktig styringsfokus er viktig for å kunne levere forutsigbare tjenester. Rana kommune har siden 2016 hatt økonomiske handlingsregler som er tuftet på kommunaløkonomisk bærekraftprinsipp.

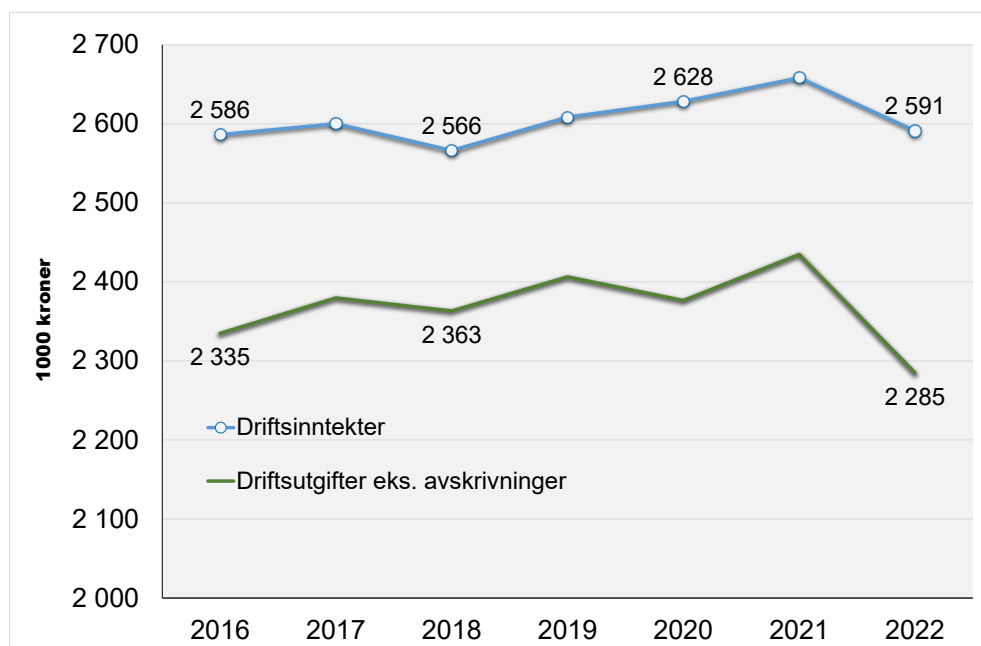
Økonomiske nøkkeltall viser at Rana kommune i 2022 står seg godt i forhold til snittet i sammenligningsgruppene, med godt driftsresultat, gode reserver (fond) og god likviditet. Lånegjelda er lavere i forhold til KG 9 og KG 10, men høyere enn handlingsregel for økonomisk bærekraft, samtidig som lånegjelda øker. Rana kommune har høyere inntekter til disposisjon enn sammenlignbare kommuner, men har også relativt høye brutto driftsutgifter. Nøkkeltallene viser oppsummert en sunn økonomisk status, selv om langsiktig gjeld beveger seg oppover.

Kommunens økonomiske status kan stikkordsmessig framstilles slik:

- Kommunen har i 2022 et veldig godt brutto driftsresultat. Hovedårsaken skyldes høyere driftsinntekter fra skatt og inntektsutjevning, samt lavere driftsutgifter. Dette skyldes god økonomisk styring på drifta, lavere lønnsoppgjør og flere tilleggsbevilgninger mot slutten av året. Driftsinntektene har i perioden 2017 - 2022 økt mer enn driftsutgiftene. Noe som viser at handlingsrommet har økt og at kommunen har tilstrekkelige midler til å dekke finansielle kostnader, samt bygge opp reserver på fond.
- Det er viktig med et stabilt netto driftsresultat (NDR) som over tid kan bidra med egenkapital til investeringer, styrke likviditeten og være økonomisk buffer i møtet med framtidige utfordringer. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler et NDR på 1,75 prosent, mens Rana kommune har en målsetning om 3,0 prosent i handlingsregelen for økonomisk bærekraft. Rana har i hele perioden 2017 - 2022 hatt et tilfredsstillende NDR.
- Rana kommune har hatt et høyt investeringsnivå de siste årene. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter har økt fra 72,8 prosent i 2017 til 93,5 prosent i 2022, som er over måltallet i kommunens bærekraftmodell på 75 prosent. Dette vises også ved at netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter har økt de siste årene (spesielt det siste året). Kommunen bør moderere investeringsnivået fremover, samt øke egenfinansiering av investeringene for å begrense låneopptaket. Høy lånegjeld presser driftsrammene til tjenesteproduksjon, og gir økt sårbarhet overfor renteøkninger.
- Ved utgangen av 2022 har Rana en god soliditet. Kortsiktig og langsiktig likviditet er bedre enn anbefalt nivå, arbeidskapitalen har økt og er på et tilstrekkelig nivå, samtidig er disposisjonsfondet høyere enn anbefalt nivå. Det har samlet sett vært en god oppbygging av fond i perioden 2017 - 2022. Den samlede fondsbeholdningen i Rana vurderes som god, sammenlignet med andre kommuner, samt sett i forhold til måltall for økonomisk bærekraft.

Inntekts- og utgiftsutvikling

Diagram 1. *Driftsinntekter og driftsutgifter eks. avskrivninger i 2022*

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Driftsinntekter	2 586	2 600	2 566	2 608	2 628	2 658	2 591
Driftsutgifter eks. avskrivninger	2 335	2 380	2 363	2 406	2 376	2 435	2 285
Differanse	251	220	203	202	252	224	306

Grafen illustrerer utviklingen i driftsinntekter og driftsutgifter prisjustert til 2022-kroner.

Beløpene er eksklusive avskrivninger og motpost avskrivninger samt inklusive utlån drift, da dette er størrelser som ikke har betydning for resultatbegrepene i en kommune. Forholdet mellom inntekter og utgifter skal være slik at driftsinntektene skal være store nok til å dekke netto renter og avdrag.

Det er en sentral forutsetning at det er balanse mellom utgifts- og inntektsvekst i en kommune for å få en tilfredsstillende utvikling av økonomien. Historisk sett har Rana kommune hatt god kontroll på driftsutgiftene, noe som har bidratt til et handlingsrom i perioden.

Hovedtall drift

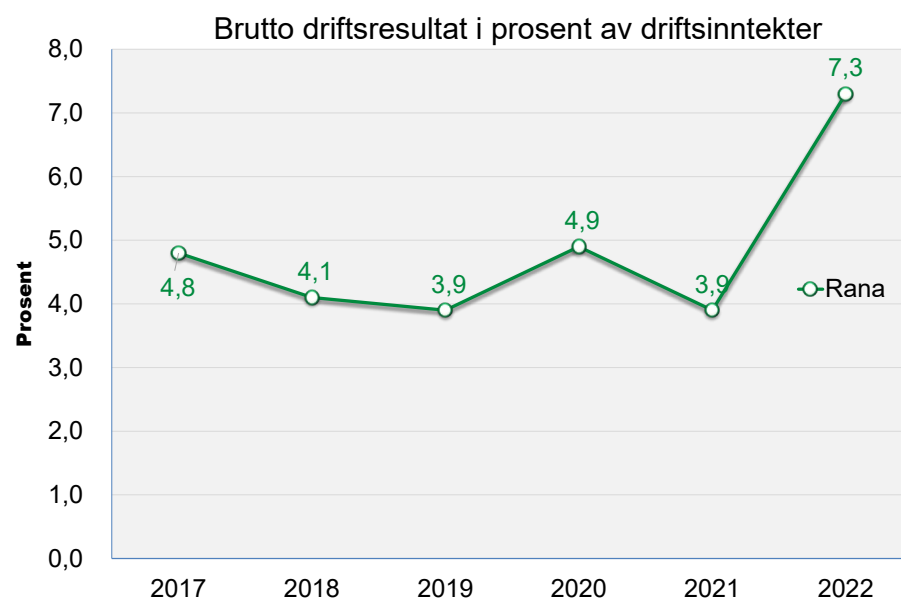
	<i>Rana</i> 2021	<i>Rana</i> 2022	<i>Kostra-</i> <i>gruppe 09</i>	<i>Kostra-</i> <i>gruppe 10</i>
Prioritet				
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger (B)*)	91 754	92 422	95 563	94 250
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	3,9 %	7,3 %	1,6 %	1,0 %
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger (B)*)	91 754	92 422	95 563	94 250
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	28,8 %	34,4 %	13,6 %	13,2 %
Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter (B)	3,6 %	3,4 %	2,4 %	3,2 %
Eiendomsskatt per innbygger (B)	3 441	3 438	2 334	3 086
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger (B)*)**)	64 476	64 049	69 067	67 768
Dekningsgrad				
Skatt på inntekt og formue inkludert naturressursskatt, andel av brutto driftsinntekter (prosent)	32,7 %	33,1 %	36,0 %	36,5 %
Økonomi				
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	17,9 %	9,1 %	12 %	17 %
Frie inntekter i kroner per innbygger *)**)	62 733	66 129	65 692	63 432
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	5,5 %	8,6 %	2,1 %	1,7 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger *)	88 763	93 283	99 237	96 480
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	93,0 %	93,5 %	102,2 %	101,3 %
Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter (B)	33,0 %	33,2 %	31,6 %	30,1 %

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU)

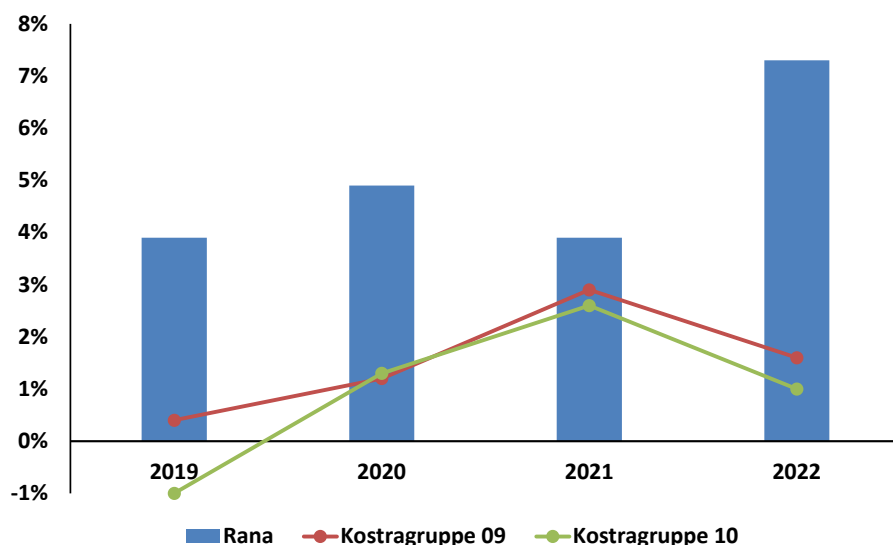
***) Tallene er justert for ulikt utgiftsbehov

Brutto driftsresultat

Diagram 2. *Brutto driftsresultat Rana kommune konsern*

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rana i 1000 kroner	104 639	91 159	91 406	115 345	97 300	190 056

Diagram 3. *Brutto driftsresultat Rana, KG9 og KG10*

BDR	2019	2020	2021	2022
Rana	3,90 %	4,90 %	3,90 %	7,30 %
Kostragruppe 09	0,40 %	1,20 %	2,90 %	1,60 %
Kostragruppe 10	-1,00 %	1,30 %	2,60 %	1,00 %

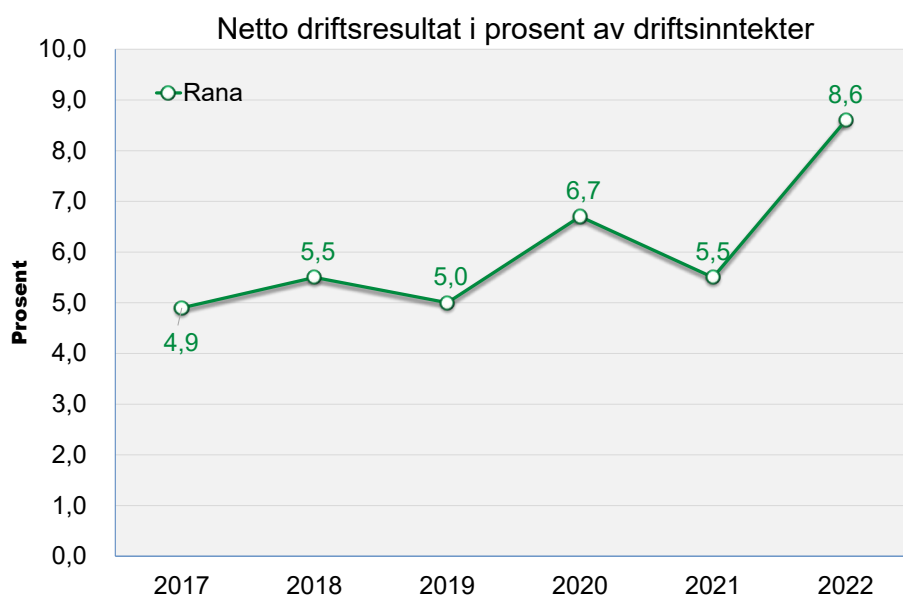
Over fremgår brutto driftsresultat (BDR) av ordinær virksomhet inkludert avskrivninger. Resultatet uttrykker kommunens evne til å betjene sin gjeld, finansiere investeringer og avsette midler til fond.

De fire siste årene har brutto driftsresultat i Rana vært 5 prosent i gjennomsnitt. Mens tilsvarende tall for KG 9 og KG 10 har vært henholdsvis 1,53 prosent og 0,98 prosent. Positivt resultat i tjenesteproduksjonen sammen med høye skatteinntekter har dratt opp snittet de senere årene. Med økende investeringer og gjeld, er det nødvendig med et driftsopplegg som sikrer et tilfredsstillende nivå på BDR. Kontroll på økonomien er å ha kontroll på drifta.

Netto driftsresultat

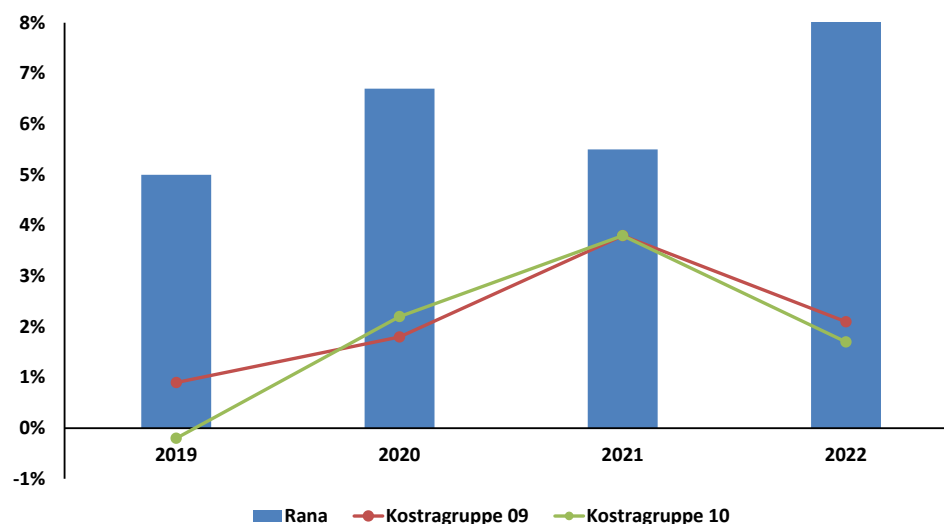
Netto driftsresultat (NDR) er definert som kommunens økonomiske handlefrihet og er det overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger. Figuren under viser kommunens handlefrihet eller netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter i Rana sammenlignet med gjennomsnittet i KG 9 OG 10.

Diagram 4. Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rana i 1000 kroner	107 398	121 626	115 477	158 885	136 482	222 853

Diagram 5. Netto driftsresultat Rana, KG9 og KG10

NDR	2019	2020	2021	2022
Rana	5,00 %	6,70 %	5,50 %	8,60 %
Kostragruppe 09	0,90 %	1,80 %	3,80 %	2,10 %
Kostragruppe 10	-0,20 %	2,20 %	3,80 %	1,70 %

Netto driftsresultat (NDR) viser resultatet etter at renter, avdrag og utlån er belastet regnskapet. Kommunene har de siste årene hatt fokus på å etablere en større grad av handlefrihet. Den viktigste indikatoren på handlingsrommet i kommunal økonomi, er netto driftsresultat som angir overskuddet som er disponibelt som egenkapital til investeringer og avsetninger.

Rana kommune har en målsetning om et netto driftsresultat på 3,0 prosent, som tilsvarer 73,4 mill. kr basert på kommunens driftsregnskap 2022. Regnskap for 2022 viser et NDR på 218 mill. kr tilsvarende 8,9 prosent av driftsinntektene.

De siste fire årene er NDR for Rana kommune høyere enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har en snitt på 6,45 prosent, mens KG 9 og KG 10 har et gjennomsnitt på henholdsvis 2,15 prosent og 1,88 prosent.

Brutto driftsinntekter

Brutto driftsinntekter er de samlede kommunale driftsinntektene, og inkluderer alt fra skatteinntekter og rammetilskudd til alle slags salgs- og leieinntekter.

Diagram 6. *Brutto driftsinntekter i kr per innbygger i Rana kommune konsern*

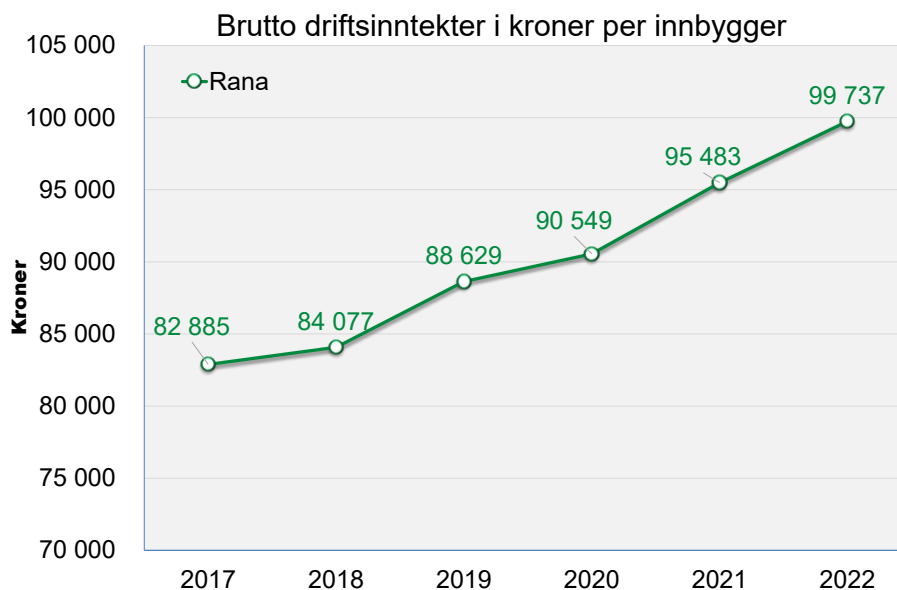
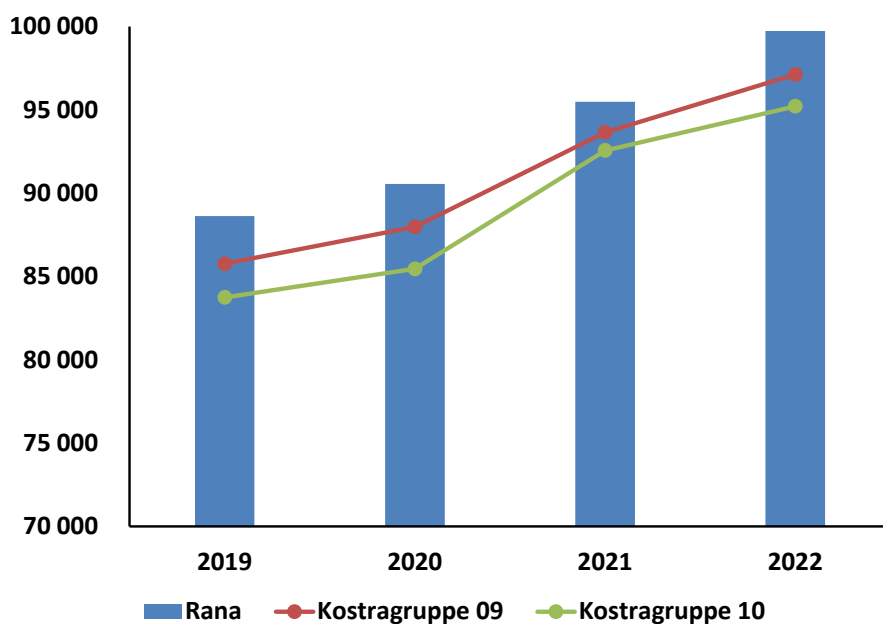

Diagram 7. *Brutto driftsinntekter i kr per innbygger Rana, KG9 og KG10*

BTO driftsinnt.	2019	2020	2021	2022
Rana	88 629	90 549	95 483	99 737
Kostragruppe 09	85 763	87 976	93 649	97 124
Kostragruppe 10	83 743	85 455	92 560	95 216

De siste fire årene har Rana hatt høyere brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 93 600 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 91 128 kroner per innbygger og 89 244 kroner per innbygger.

Brutto driftsutgifter

Brutto driftsutgifter per innbygger i kommunen viser enhetskostnaden ved den totale kommunale virksomhet og kan være en produktivetsindikator.

Diagram 8. *Brutto driftsutgifter Rana kommune konsern*

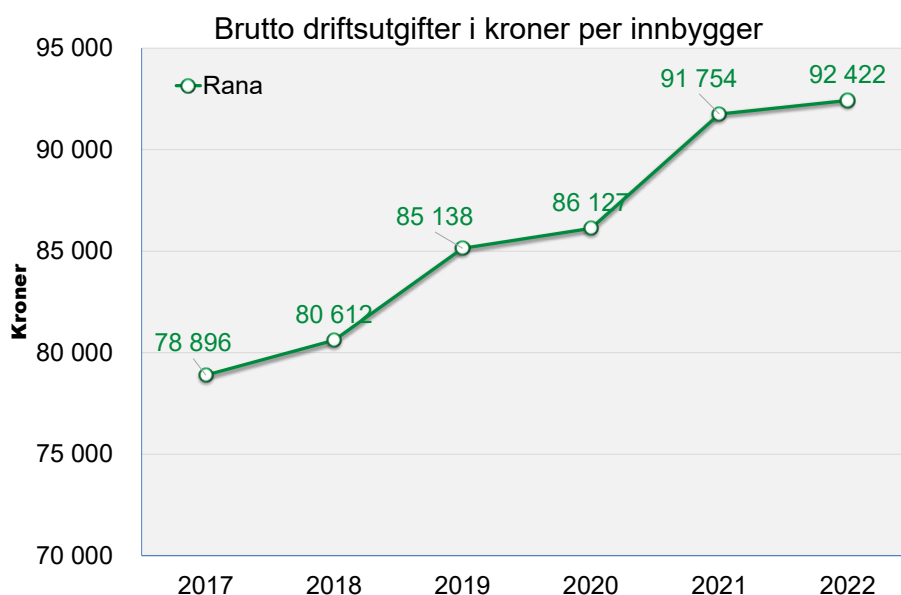
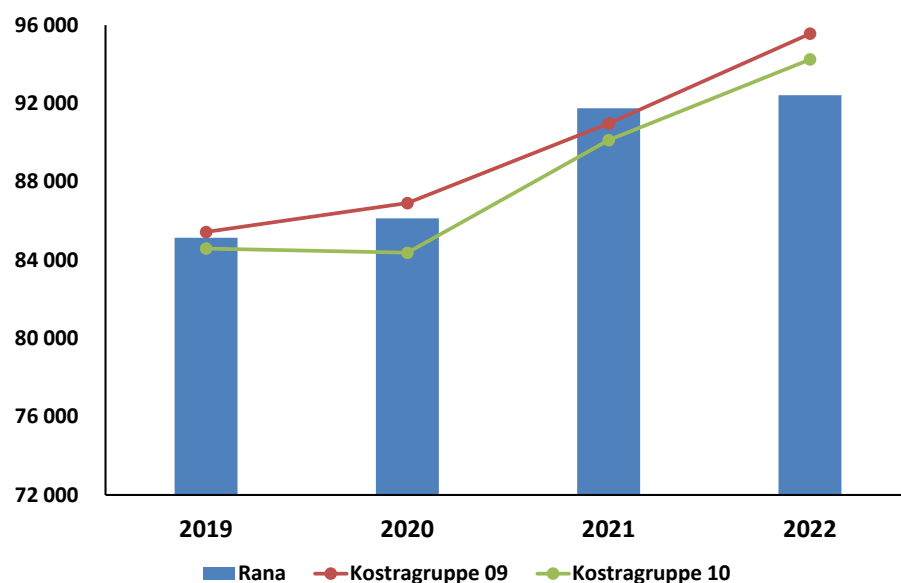

Diagram 9. *Brutto driftsutgifter Rana kommune konsern*

BTO driftsutg.	2019	2020	2021	2022
Rana	85 138	86 127	91 754	92 422
Kostragruppe 09	85 434	86 914	90 979	95 563
Kostragruppe 10	84 588	84 375	90 129	94 250

De siste fire årene har Rana hatt noe lavere brutto driftsutgifter enn KG 9 (for utenom i 2021), men samtidig høyere enn KG 10 frem til 2022. Rana kommune har i snitt 88 860 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 89 723 kroner per innbygger og 888 336 kroner per innbygger.

Netto driftsutgifter

Netto driftsutgifter viser driftsutgiftene inkludert avskrivninger etter at driftsinntektene, som bl.a. inneholder øremerkede tilskudd fra staten og andre direkte inntekter, er trukket fra. De resterende utgiftene må dekkes av de frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringer fra staten mv.

Diagram 10. *Netto driftsutgifter per innbygger*

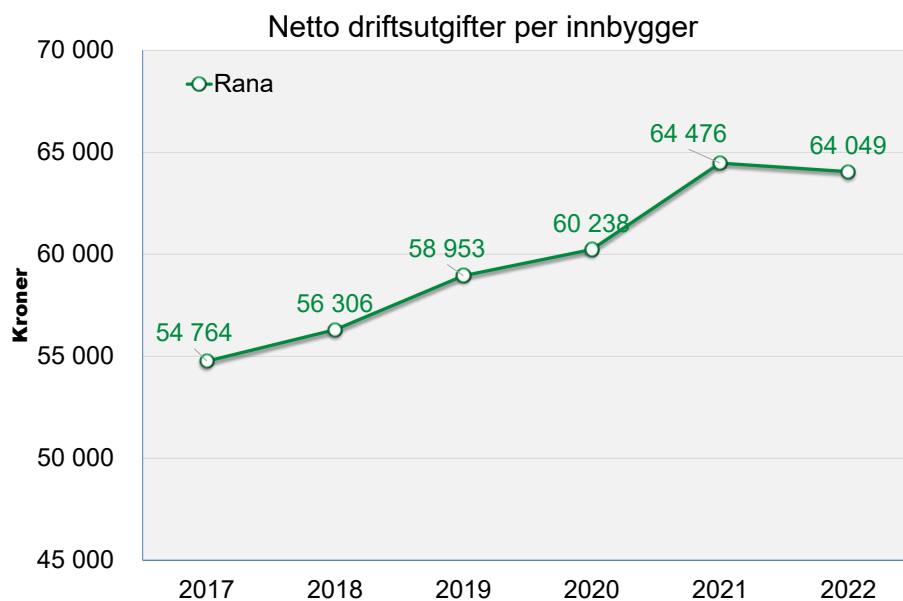
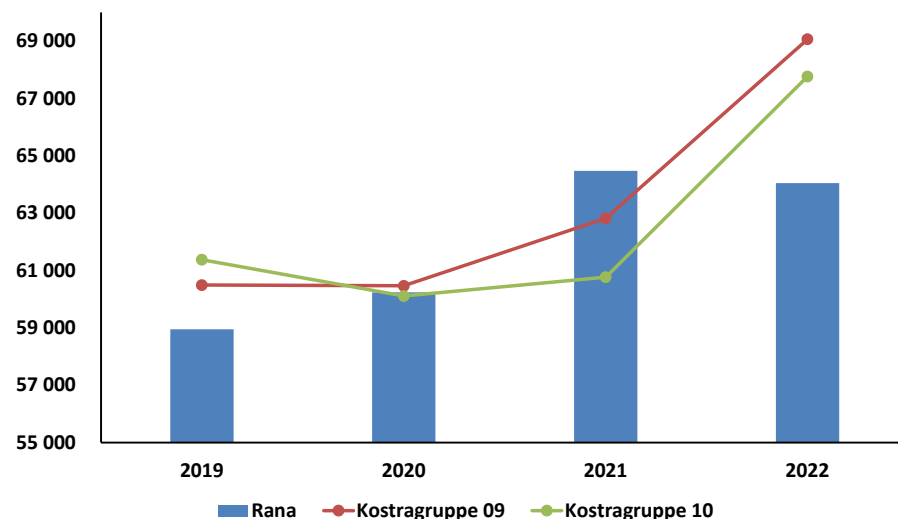

Diagram 11. *Netto driftsutgifter Rana, KG9 og KG10 *) **)*

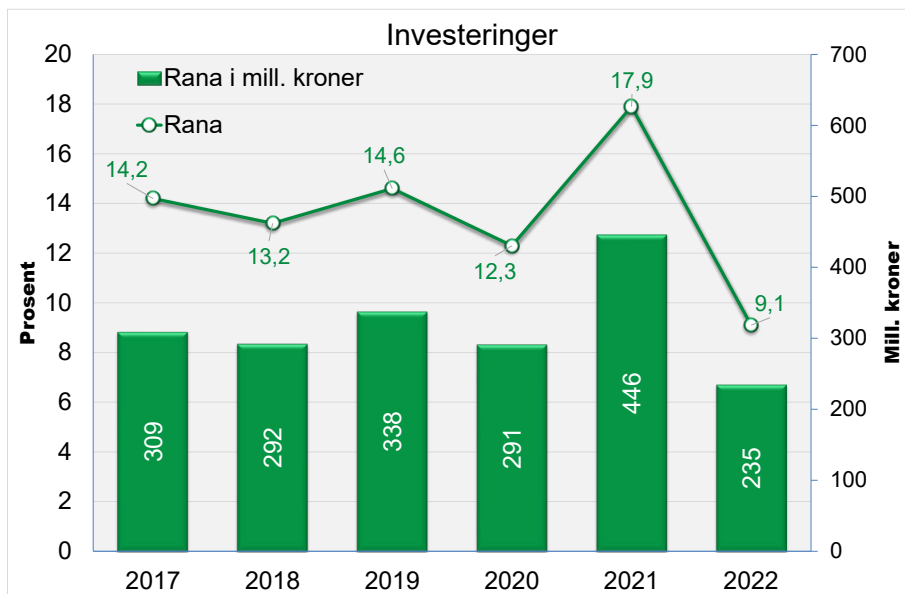
NTO driftsutg.	2019	2020	2021	2022
Rana	58 953	60 238	64 476	64 049
Kostragruppe 09	60 494	60 469	62 818	69 067
Kostragruppe 10	61 378	60 113	60 768	67 768

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Investeringer

Diagram 12. Investeringer i prosent av driftsinntekter og i mill. kr Rana kommune konsern

Grafen viser investeringsvolumet hvert år i Rana kommune i faktiske kroner og i prosent av sum driftsinntekter. Vi ser at kommunen har investert betydelig de siste fem årene. I perioden 2017 til 2022 har det til sammen blitt investert for 1 911 mill. kr eller gjennomsnittlig 319 mill. kr hvert år.

Diagram 13. Netto avdrag i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter og i mill. kr Rana kommune konsern

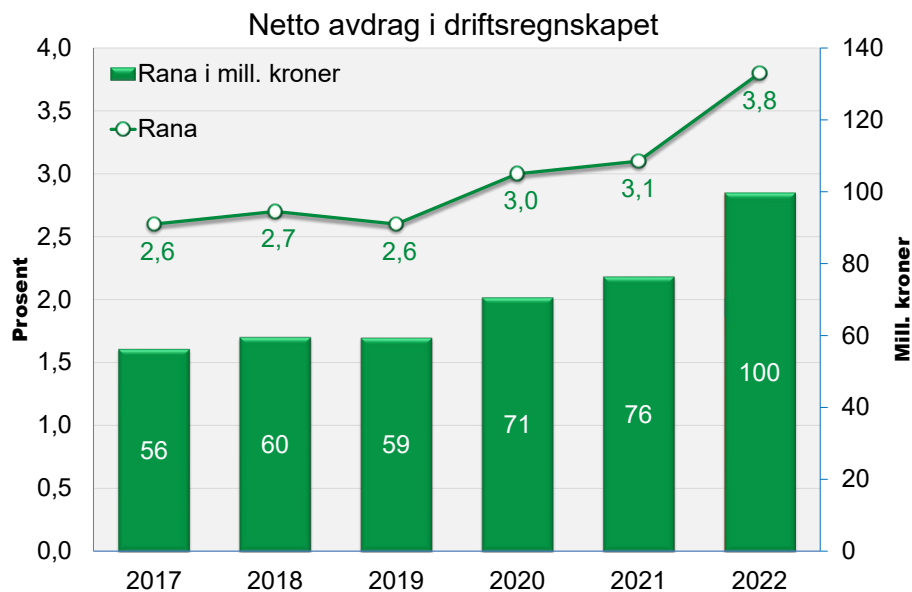
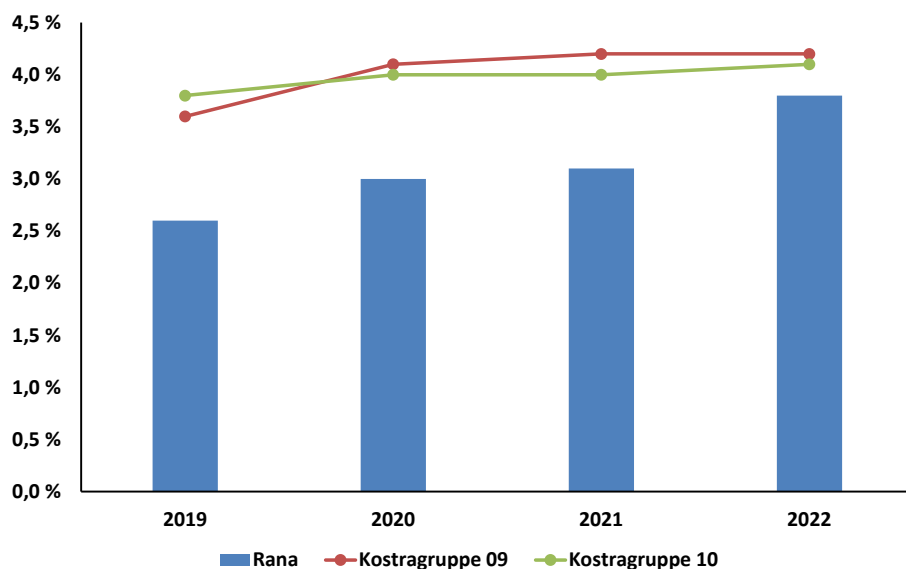

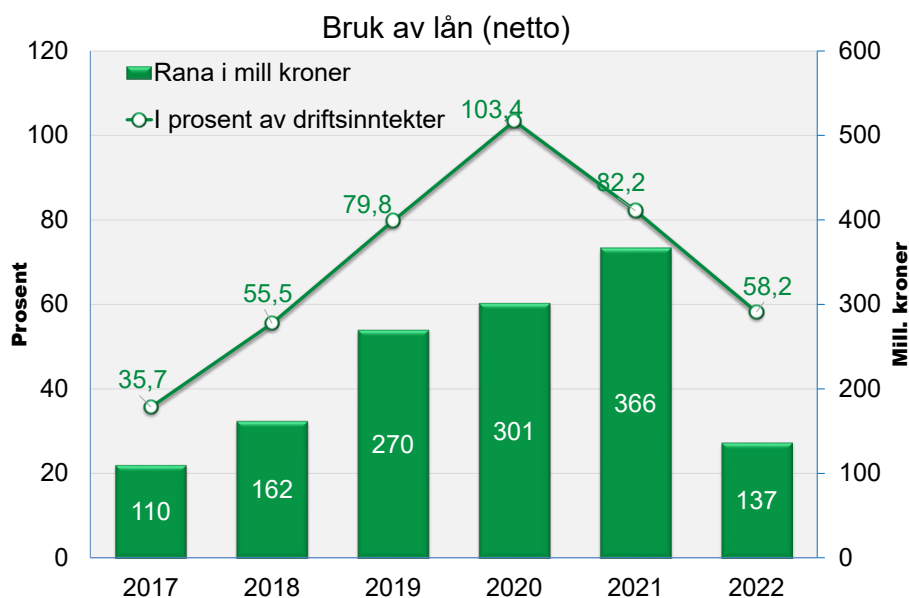
Diagram 14. Netto avdrag i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter Rana, KG9 og KG10

Nto avdrag	2019	2020	2021	2022
Rana	2,6 %	3,0 %	3,1 %	3,8 %
Kostragruppe 09	3,6 %	4,1 %	4,2 %	4,2 %
Kostragruppe 10	3,8 %	4,0 %	4,0 %	4,1 %

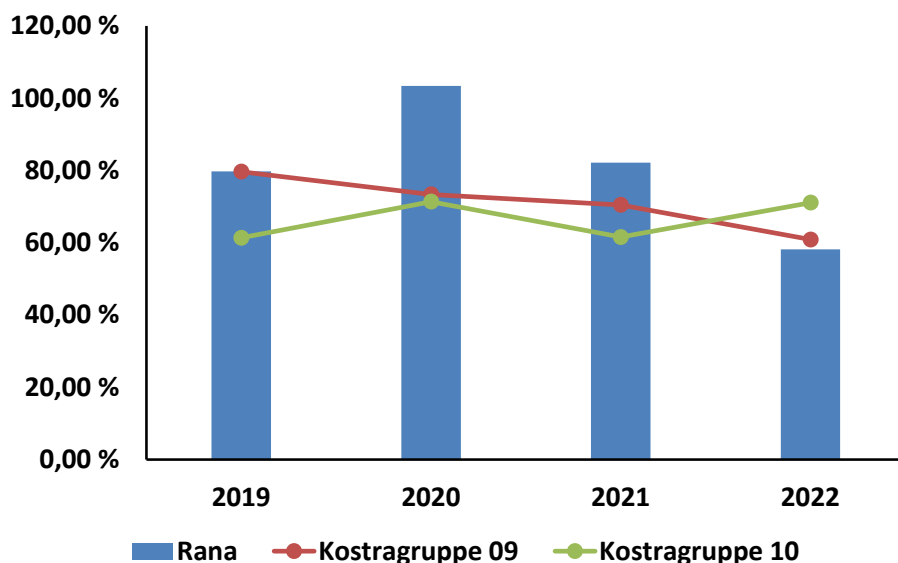
Finansiering av investeringer

Diagram 15. Bruk av lån i prosent av brutto investeringsutgifter Rana kommune konsern

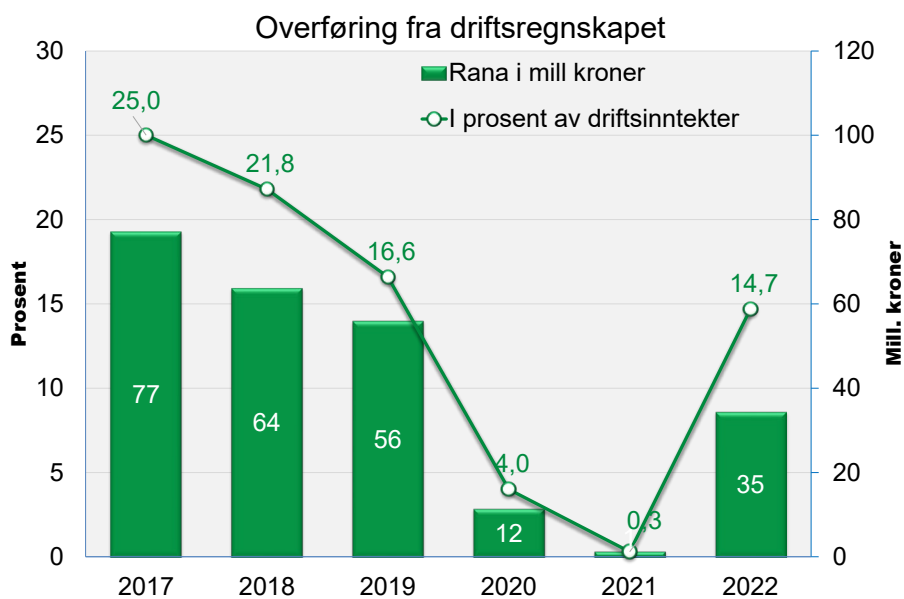
De siste fire årene har Rana i snitt hatt lavere andel bruk av lån i prosent av investeringsutgifter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 80,9 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 71,1 prosent og 66,4 prosent.

Diagram 16. *Bruk av lån i prosent av brutto investeringsutgifter Rana, KG9 og KG10*

Bruk av lån	2019	2020	2021	2022
Rana	79,80 %	103,40 %	82,20 %	58,20 %
Kostragruppe 09	79,70 %	73,40 %	70,50 %	60,90 %
Kostragruppe 10	61,40 %	71,40 %	61,60 %	71,10 %

Diagram 17. *Overføring fra driftsregnskapet, Rana kommune konsern*

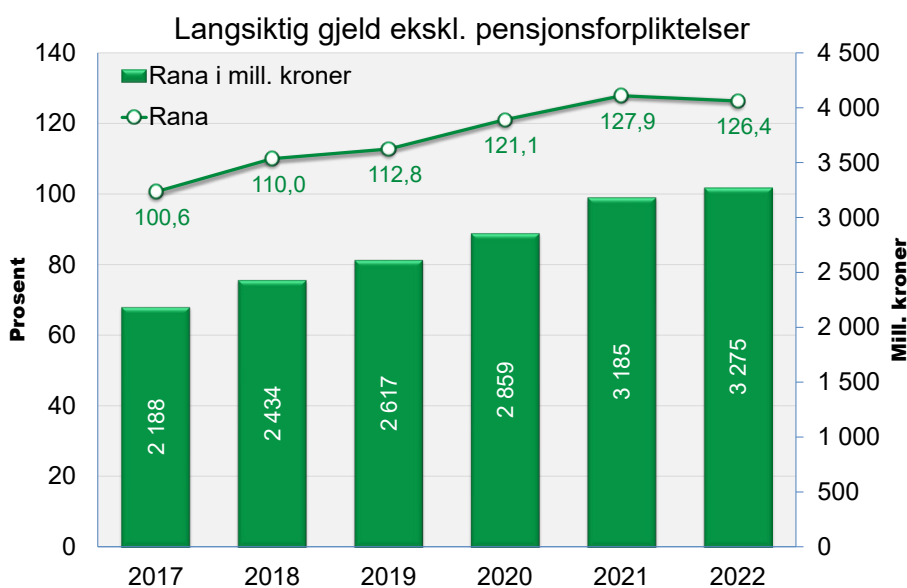

I 2020 og 2021 hadde Rana kommune lav egenfinansiering av investeringene i form av overføringer fra driftsregnskapet. Egenfinansieringen øker i 2022, men er likevel lavere enn tidligere år. Lav egenfinansiering av investeringer, medfører økt bruk av lån og økt gjeldsgrad og er ikke bærekraftig på sikt.

Gjeld og gjeldsbelastning

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelden ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning i lånegjelden indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de siste årene har bidratt til at kommunen har unngått at renter og avdrag har spist en større andel av inntektene. Dette har endret seg nå, da rentenivået har økt betydelig. På lengre sikt med et normalt rentenivå, vil økt lånegjeld få betydning for rammene til tjenesteproduksjonen.

Diagram 18. *Langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelser i prosent av driftsinntekter og mill. kr Rana kommune konsern*

Rana kommunes langsiktige gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser var i 2022 høyere enn både KG 9 og KG 10. Langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter var 126,4 prosent i Rana i 2022, og 129,8 prosent i KG 9.

Fra 2017 til 2022 har langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser i Rana kommune økt med 1 087 mill. kr som tilsvarer en økning på 50 prosent og er i hele perioden høyere enn brutto driftsinntektene.

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelda ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En økning i lånegjelda indikerer at kommunen må bruke en større andel av inntektene til å dekke renter og avdrag. Det historisk lave rentenivået de siste årene har bidratt til at kommunen har unngått at renter og avdrag har spist en større andel av inntektene. På lengre sikt med et normalt rentenivå vil økt lånegjeld få betydning for rammene til tjenesteproduksjon.

Netto lånegjeld

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. Indikatoren viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter i Rana kommune sammenlignet med KOSTRA gruppe 9 og 10.

Diagram 19. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter og mill. kr Rana kommune konsern

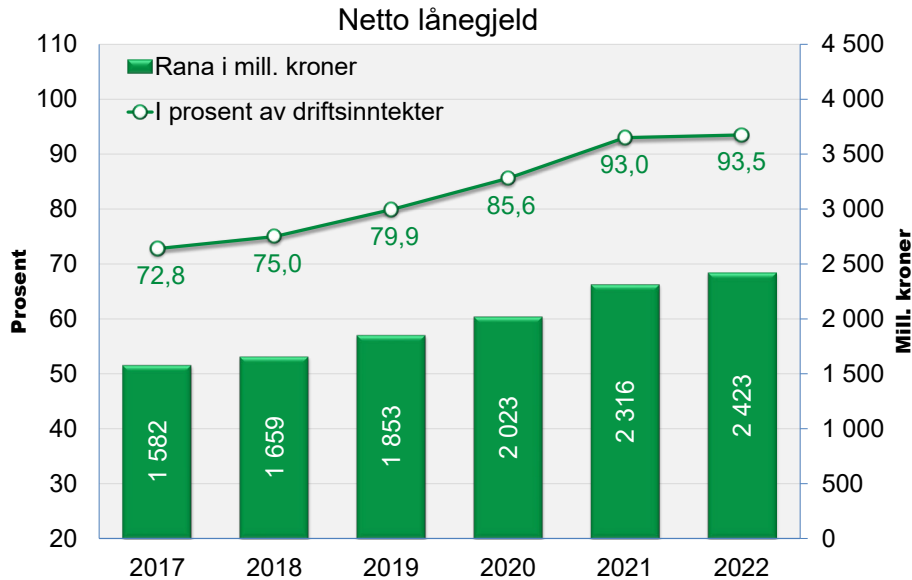
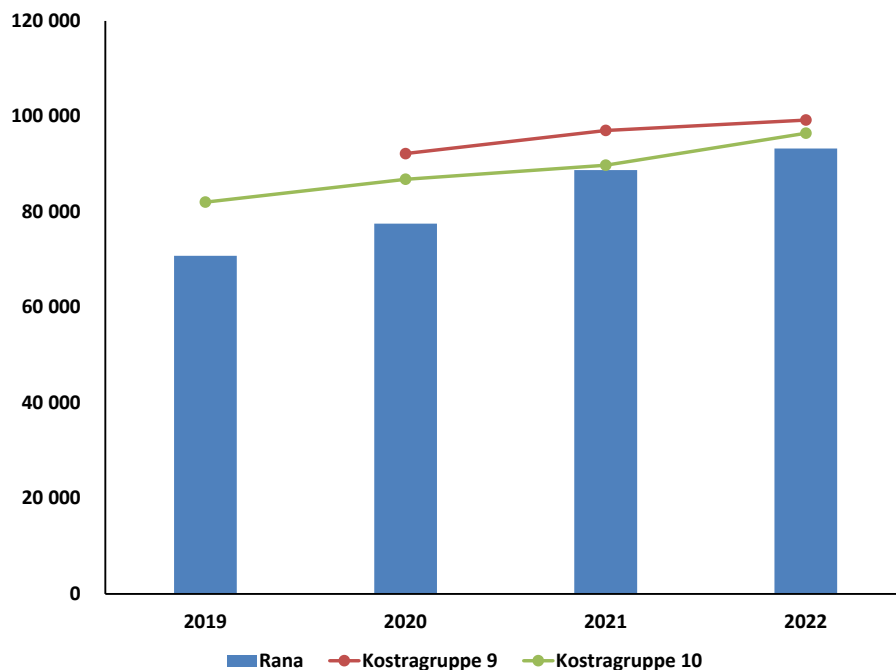

Diagram 20. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter og mill. kr Rana kommune konsern

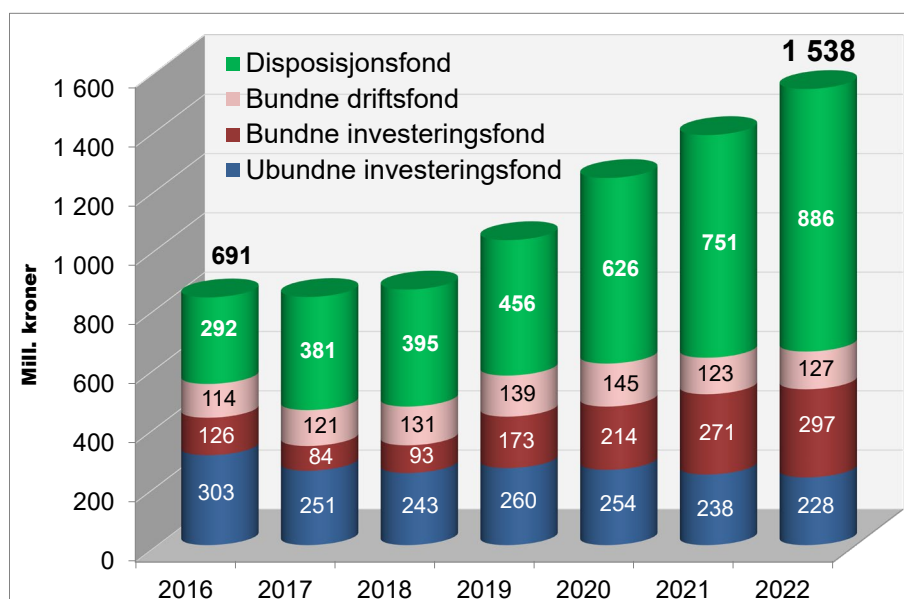

	2019	2020	2021	2022
Rana	70 786	77 555	88 763	93 283
Kostragruppe 09	-	92 204	97 061	99 237
Kostragruppe 10	82 046	86 836	89 770	96 480

Netto lånegjeld i Rana kommune var ved utgangen av 2022 på 2,3 mrd. kr mot 2,2 mrd. kr i 2021 og utgjorde 94,4 prosent av brutto driftsinntekter i 2022, mot 92,7 prosent i 2021. Netto lånegjeld er høyere enn måltall på 75 prosent for økonomisk bærekraft. I 2018 var sist Rana kommune lå på måltallet.

De siste fire årene har netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter vært lavere i Rana enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 88 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 102,7 prosent og 99,5 prosent.

Diagram 21. *Sammensetning av fond Rana kommune*

Kommunens totale fondsbeholdning økte fra 1 382,7 mill. kr i 2021 til 1 583,2 mill. kr i 2022, en økning på 155,5 mill. kr. Disposisjonsfondet og bundne investeringsfond økte mest, med henholdsvis 4,3 mill. kr og 26,2 mill. kr. fra i fjor.

Diagrammet viser fondsbeholdningen i millioner kroner. Det har vært en kraftig oppbygging av disposisjonsfondet etter 2008 hvor det ble helt tømt. Økningen i 2015 er i hovedsak en følge av Terra-oppkjøret. Ellers har, foruten terrainbetalinger, positive netto driftsresultat og budsjetterte avsetninger bidratt til fondsoppbyggingen. Per 31.12.2022 utgjør disposisjonsfondet 57,6 prosent av kommunens samlede fondsbeholdning og 36,2 prosent av brutto driftsinntekter. Måltallet i handlingsregel for bærekraft på disposisjonsfond på 8 prosent er oppfylt i 2022.

Samlet har Rana kommune et positivt bærekraftavvik på 358,8 mill. i 2022, men etter utbetalingen på 450 mill. kr til ny flyplass, blir bærekraftavviket negativt med om lag 91 mill. kr. Det vil derfor være nødvendig å styre økonomien nøkternt for å opprettholde en bærekraftig økonomi kommunen fremover.

Utvalgte finansielle nøkkeltall

Utvalgte finansielle nøkkeltall	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Likviditetsgrad 1	3,2	2,6	3,3	4	4,5	5	5,8
Likviditetsgrad 2	2,6	2,1	2,7	3,2	3,9	4,3	5
Gjeldsgrad	1,7	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2
Egenkapitalprosent	19,8 %	22,8 %	25,6 %	25,1 %	27,5 %	1,3 %	30,0 %
Netto finans og avdrag i prosent av bto. driftsinnt.	3,2 %	3,3 %	2,3 %	2,6 %	2,8 %	2,9 %	3,2 %
Renter og avdragsutgifter i prosent av bto. driftsinnt.	5,0 %	5,2 %	5,1 %	5,0 %	4,9 %	4,3 %	6,5 %

Likviditet

Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld benevnes ved likviditetsgrader, og sier noe om evnen til å dekke betalingsforpliktelsene etter hvert som disse forfaller.

Likviditetsgrad 1 (langsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Likviditetsgrad 1 har økt fra 5,0 i 2021 til 5,8 i 2022. Det gjøres oppmerksom på at omløpsmidlene er korrigert for balanseført premieavvik som ikke er likvide midler.

Likviditetsgrad 2 (kortsiktig likviditet) forteller om forholdet mellom de mest likvide midlene og kortsiktig gjeld. De mest likvide omløpsmidlene er bankinnskudd, kontanter og lignende. Likviditetsgrad 2 har økt fra 4,3 i 2021 til 5,0 i 2022.

Soliditet (gjeldsgrad og egenkapitalprosent)

Soliditet angir evnen til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosenten gir informasjon om dette. Egenkapitalprosent sier noe om hvor stor andel av kommunens eiendeler som er finansiert med egenkapital. Ved utgangen av 2022 var 30 prosent av eiendelene finansiert med egenkapital, mot 29,3 prosent i 2021.

Gjeldsgraden viser forholdet mellom gjeld og egenkapital. En gjeldsgrad på 1 vil si at kommunen har like stor gjeld som egenkapital. Jo mindre dette forholdstallet er, jo mer solid er kommunen. Gjeldsgraden korrigert for pensjonsforpliktelser var på 1,2 i 2022 mot 1,3 i 2021.

Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter

Netto finans- og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter, viser hvor stor andel av brutto driftsinntekter som er bundet opp i tilbakebetaling av lån. Netto finans- og avdrag sin andel av driftsinntekter, var i 2022 3,2 prosent mot 2,9 prosent i 2021.

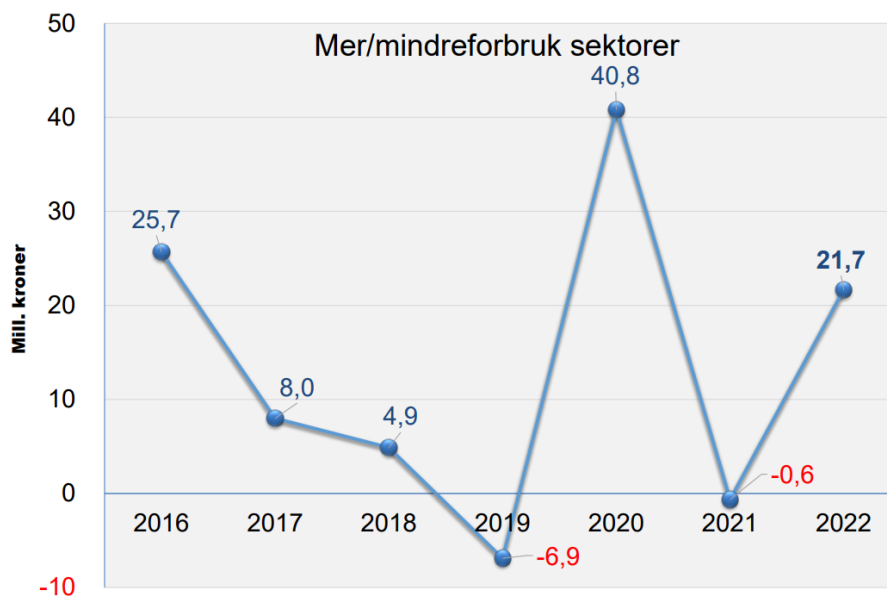
Utbytte og eieruttak omfattes også av definisjonen. Terraoppgjøret forklarer netto inntekt på finans og avdrag i 2015. Det er derfor også anbefalt å følge utvikling av renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter.

Renter og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter

Rente- og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter var 6,5 prosent i 2022 mot 4,3 prosent i 2021.

Økonomistyring

Diagram 22. Mer/mindreforbruk i sektorene

Som nevnt innledningsvis under inntekts- og utgifts-utvikling, har Rana kommune hatt en tilfredsstillende balanse mellom utgifts- og inntektsveksten. Kommunen har klart å tilpasse utgiftene til inntektsgrunnlaget. For å ha kontroll på utgiftsveksten, må kommunal drift styres i samsvar med de budsjettbetingelser som kommunestyret setter i årsbudsjett og økonomiplan.

Rana kommune har en langvarig praksis i å fordele budsjettene i form av sektorvis rammebudsjettering. De politiske prioriteringene skjer via rammer, og så er det opp til administrasjonen og de kommunale tjenesteleverandørene å forvalte de gitte ressurser ut fra kommunestyrets budsjettpremisser. Hvorvidt en lykkes, kan måles i form av budsjettavvik og tjenesteleveranse. Når det gjelder økonomisk måloppnåelse, har sektorene levert godt. De siste årene har sektorene hatt et positivt resultat på i snitt 13,4 mill. kr per år.

I perioden har det vært arbeidet kontinuerlig med å justere driftsnivået. Resultatet viser at det tar tid å iverksette driftsreduksjoner. Ressursbruken kommer tidvis i utakt med årsbudsjett-rammene. De siste årene har økende demografiske endringer økt utfordringen. I 2019 og 2021 leverte tjenesteproduksjonen negative resultat, mens det i 2016, 2020 og 2022 var svært gode resultater. Mindreforbruket i 2016 knyttes opp til helårs effekt av lavere driftsnivå fra starten av året kombinert med gevinster av nye omstillingstiltak. Nytt økonomireglement hvor over- og underskudd kan sees over år, kan også ha hatt betydning. I 2017 og 2018 er driftsmarginen noe lavere mens det i 2019 og samlet sett driftes med underskudd, etterfulgt av et overskudd i 2020.

I 2021 driftes det også med et lite underskudd etter at resultatet er korrigert for overskuddet fra året før.

Økonomistyringen og budsjett disiplinen oppleves over tid som god. Organisasjonen leverer i forhold til omstillingskrav, samtidig som det er god kontroll og styring.

Soliditet

Disposisjonsfond

Disposisjonsfond omfatter midler som kan benyttes fritt til finansiering i driftsregnskapet, eller til å finansiere overføring til investeringsregnskapet.

Diagram 23. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

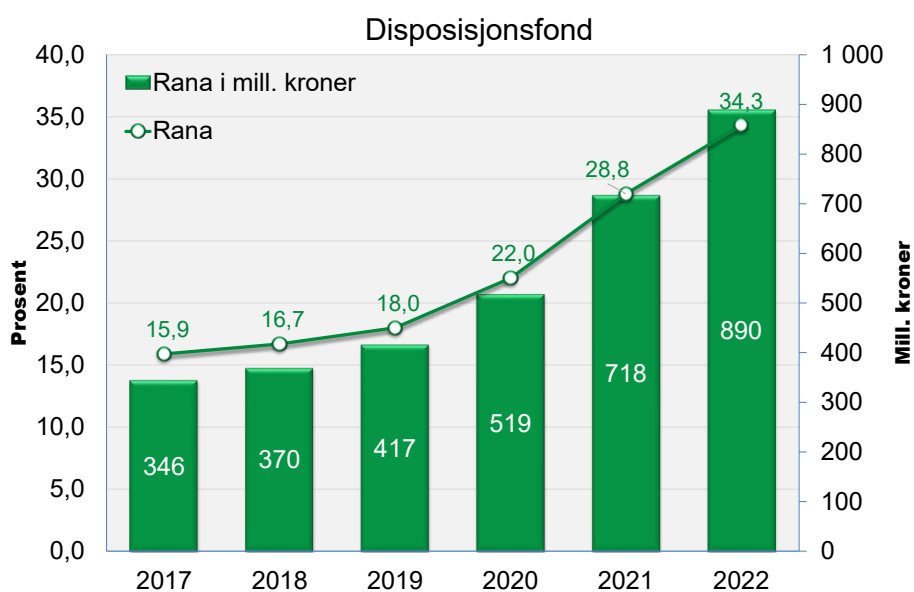
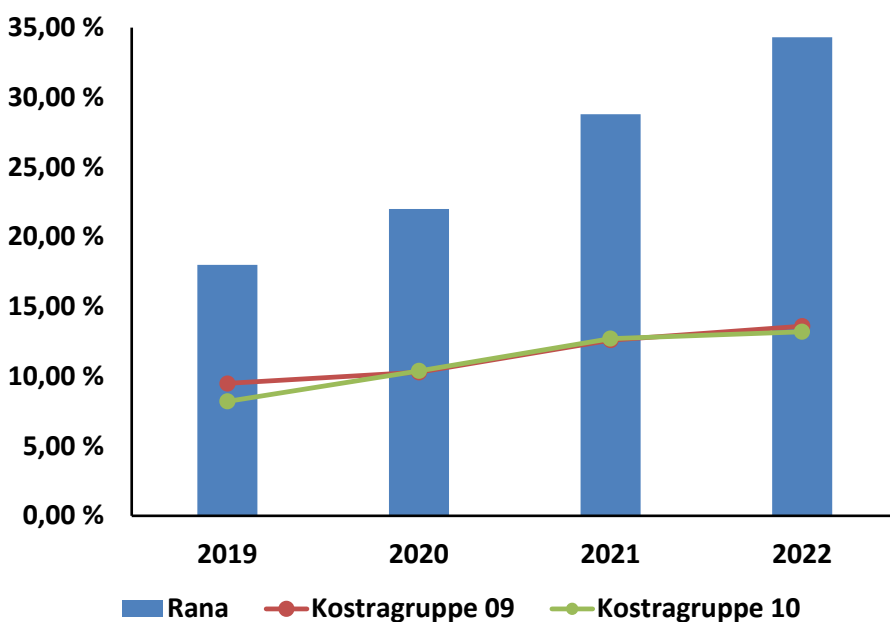

Diagram 24. Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

	2019	2020	2021	2022
Rana	18,00 %	22,00 %	28,80 %	34,30 %
Kostragruppe 09	9,50 %	10,30 %	12,60 %	13,60 %
Kostragruppe 10	8,20 %	10,40 %	12,70 %	13,20 %

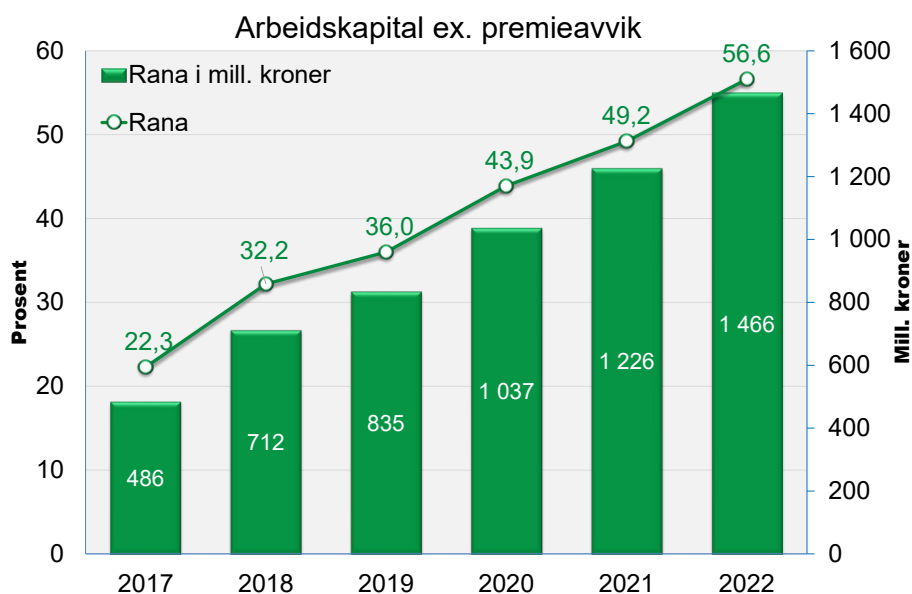
Rana kommune konsern hadde ved utgangen av 2022 et solid disposisjonsfond på 885,5 mill. kr, noe som utgjør 34,3 prosent av driftsinntektene, noe som er langt høyere enn i sammenligningsgruppene.

De siste fire årene har disposisjonsfondet i prosent av brutto driftsinntekter vært høyere enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 25,8 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 11,5 prosent og 11,1 prosent.

Arbeidskapital

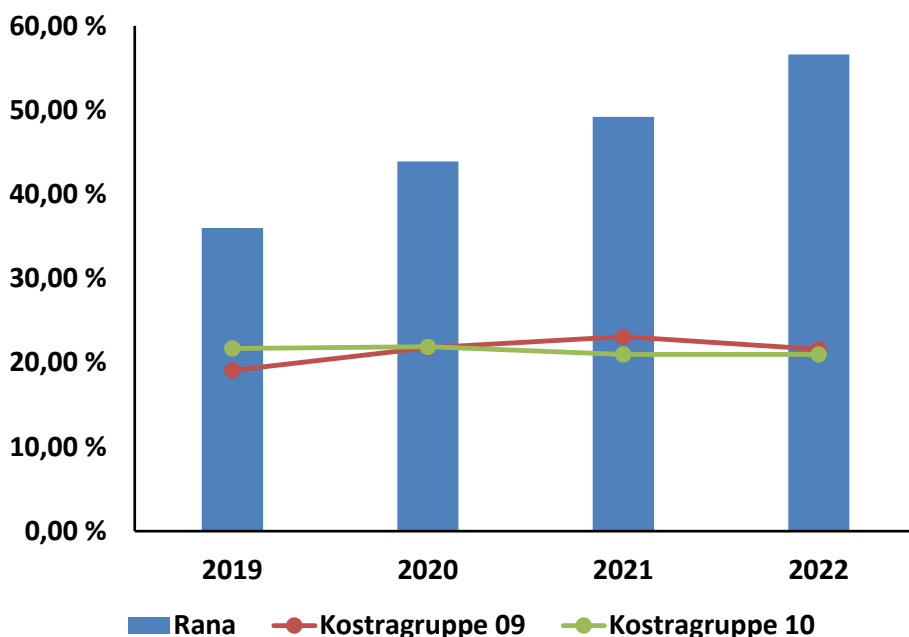
Arbeidskapitalen er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Den uttrykker evnen til å betjene kortsiktig gjeld. Kommunens arbeidskapital økte med 189,3 mill. kr i 2021.

Diagram 25. *Arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern*

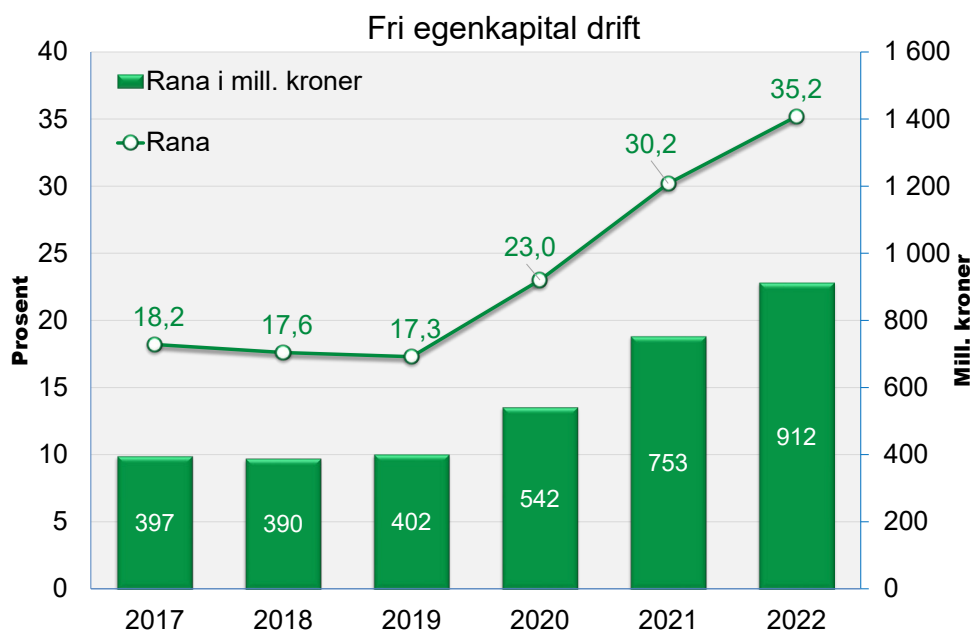
Rana kommune konsern hadde ved utgangen av 2022 en vesentlig høyere arbeidskapital korrigert for premieavvik, enn sammenligningsgruppene. De siste fire årene har arbeidskapitalen korrigert for premieavvik i prosent av brutto driftsinntektene vært høyere enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 46,4 prosent, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 21,4 prosent og 21,4 prosent.

Diagram 26. Arbeidskapital eksklusive premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter

	2019	2020	2021	2022
Rana	36,00 %	43,90 %	49,20 %	56,60 %
Kostragruppe 09	19,10 %	21,80 %	23,10 %	21,60 %
Kostragruppe 10	21,70 %	21,90 %	21,00 %	21,00 %

Diagram 27. Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter og i mill. kroner, Rana kommune konsern

	2019	2020	2021	2022
Rana	17,30 %	23,00 %	30,20 %	35,20 %
Kostragruppe 09		10,30 %	12,70 %	13,70 %
Kostragruppe 10	9,70 %	10,40 %	12,70 %	13,10 %

Indikatoren viser fri egenkapital til driftsformål i prosent av driftsinntektene. Fri egenkapital drift angir differansen mellom midlene som står på disposisjonsfond og regnskapsmessig merforbruk.

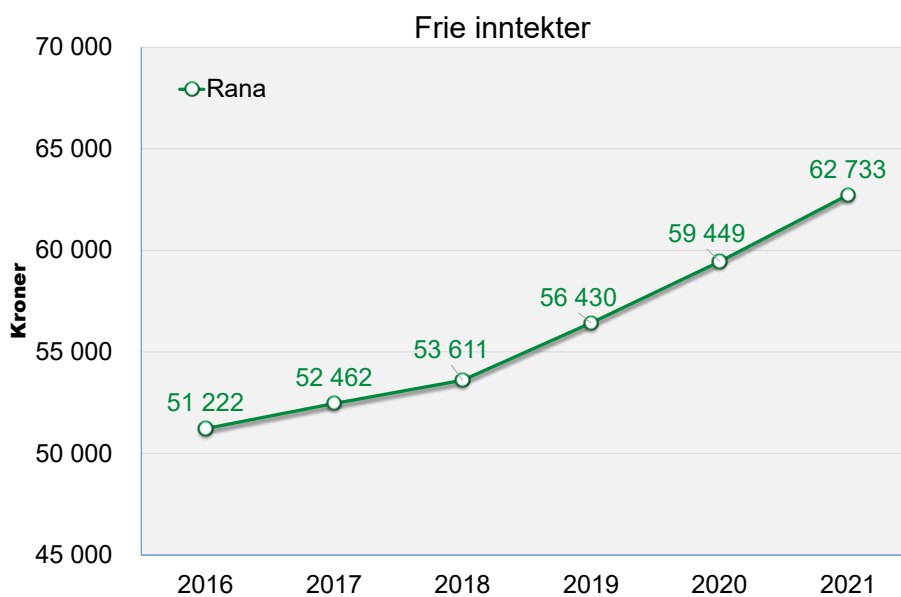
Rana kommune konsern hadde en vesentlig høyere fri egenkapital til driftsformål, målt i prosent av driftsinntektene i forhold til KG 9 og KG 10 i 2021.

Inntekter

Frie inntekter

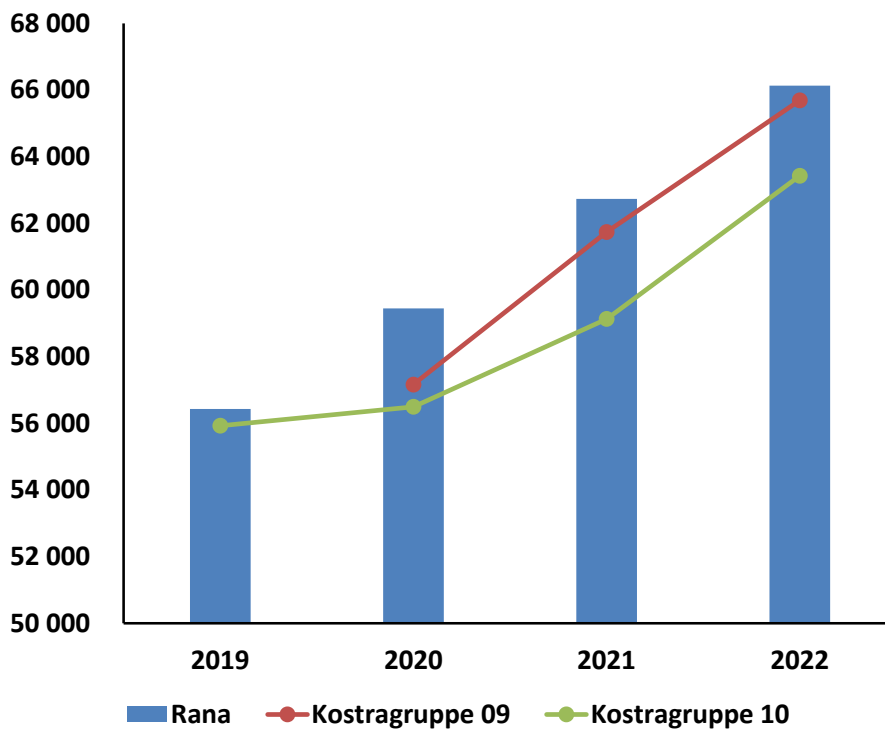
Nøkkeltallet viser kommunens frie inntekter i kroner per innbygger. Skatt på inntekt og formue inkludert naturressursskatt, og rammetilskudd defineres som frie inntekter. Disse kan kommunene fritt disponere uten andre bindinger enn de i gjeldende lover og forskrifter.

Diagram 28. Frie inntekter i kroner per innbygger, Rana kommune konsern

Frie inntekter justert for utgiftsbehov og inflasjon med endelig deflator, har økt i perioden og har de fire siste årene vært høyere i Rana kommune enn i sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 61 185 kroner per innbygger, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 61 533 kroner per innbygger og 63 432 kroner per innbygger.

Diagram 29. Frie inntekter i kroner per innbygger, Rana, KG 9 og KG 10 *) **)

Frie inntekter	2019	2020	2021	2022
Rana	56 430	59 449	62 733	66 129
Kostragruppe 09		57 165	61 743	65 692
Kostragruppe 10	55 926	56 495	59 133	63 432

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

Skatt på inntekt og formue

Diagram 30. Skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt i prosent av driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

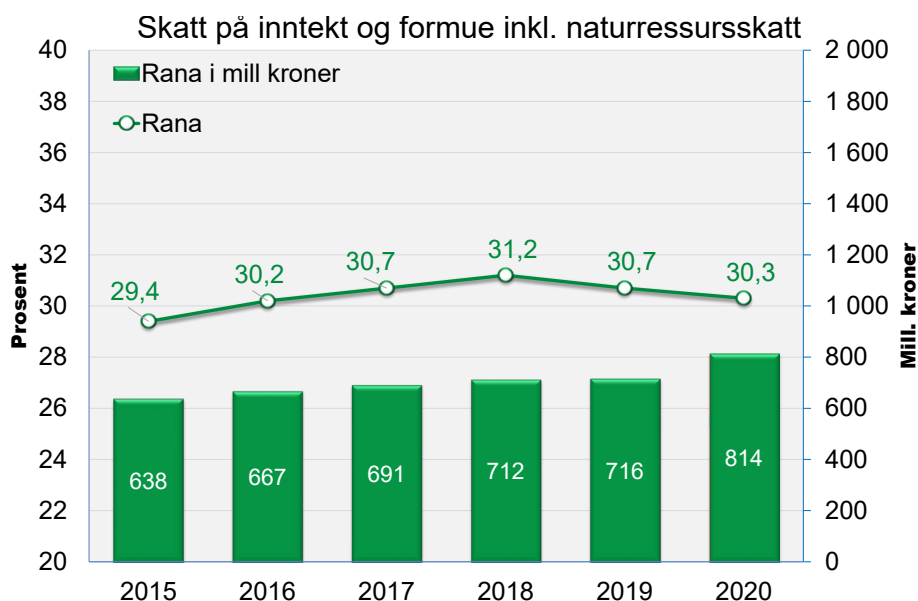
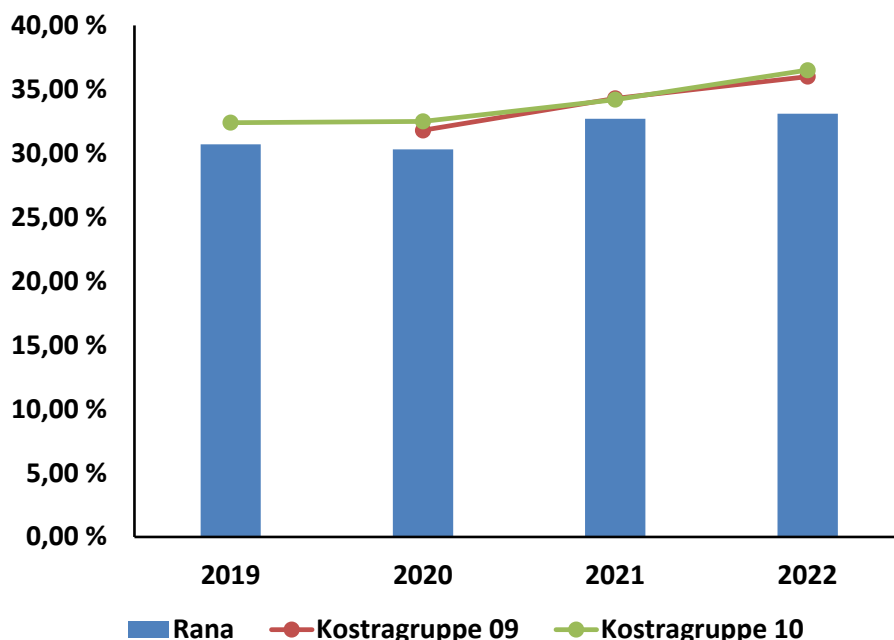

Diagram 31. Skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt i prosent av driftsinnt., Rana, KG 9 og KG 10

Skatt på innt.	2019	2020	2021	2022
Rana	30,70 %	30,30 %	32,70 %	33,10 %
Kostragruppe 09		31,80 %	34,30 %	36,00 %
Kostragruppe 10	32,40 %	32,50 %	34,20 %	36,50 %

Skatt på inntekt og formue, inklusive naturressursskatten i prosent av driftsinntektene er redusert de siste tre årene. Rana kommune har i hele perioden hatt lavere inntekter på dette området enn sammenligningsgruppene. Skatt på inntekt og formue utgjør for Rana kommune i snitt 31,7 prosent av driftsinntektene, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 34,03 prosent og 33,9 prosent de fire siste årene.

Rammetilskudd

Diagram 32. Statlig rammetilskudd i prosent av brutto driftsinntekter og mill. kroner, Rana kommune konsern

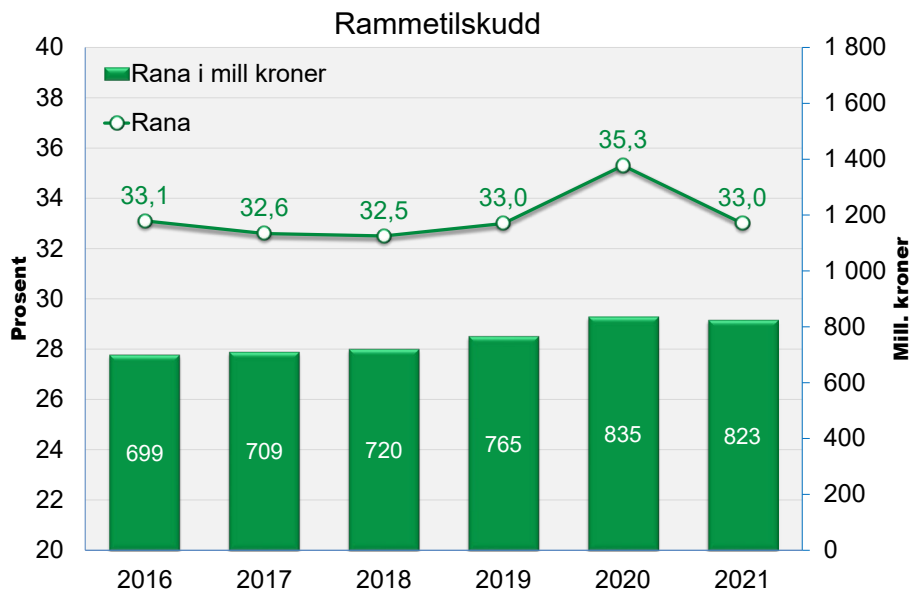
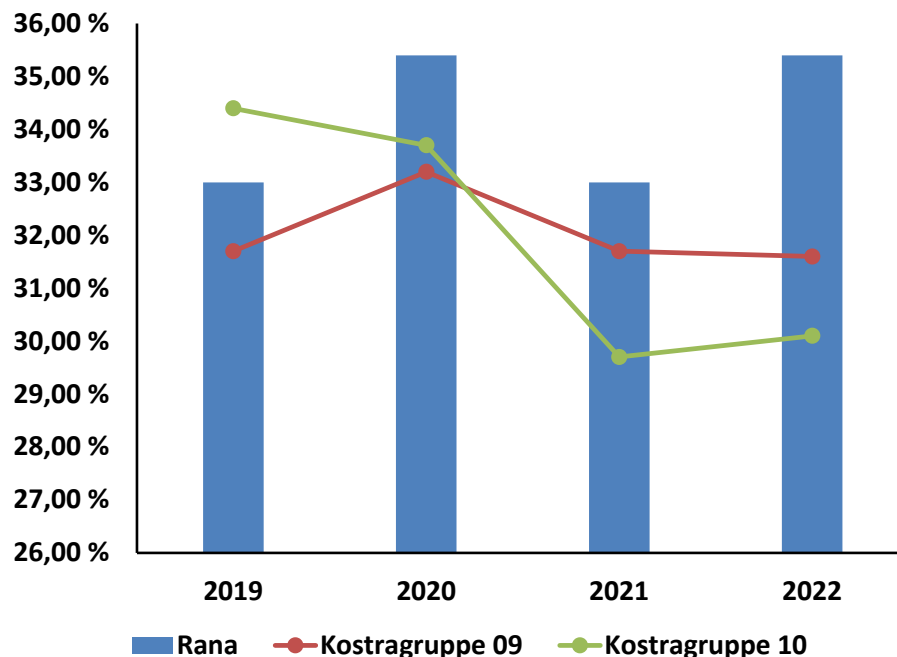

Diagram 33. Statlig rammetilskudd i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

Rammetilskudd	2019	2020	2021	2022
Rana	33,00 %	35,40 %	33,00 %	35,40 %
Kostragruppe 09	31,70 %	33,20 %	31,70 %	31,60 %
Kostragruppe 10	34,40 %	33,70 %	29,70 %	30,10 %

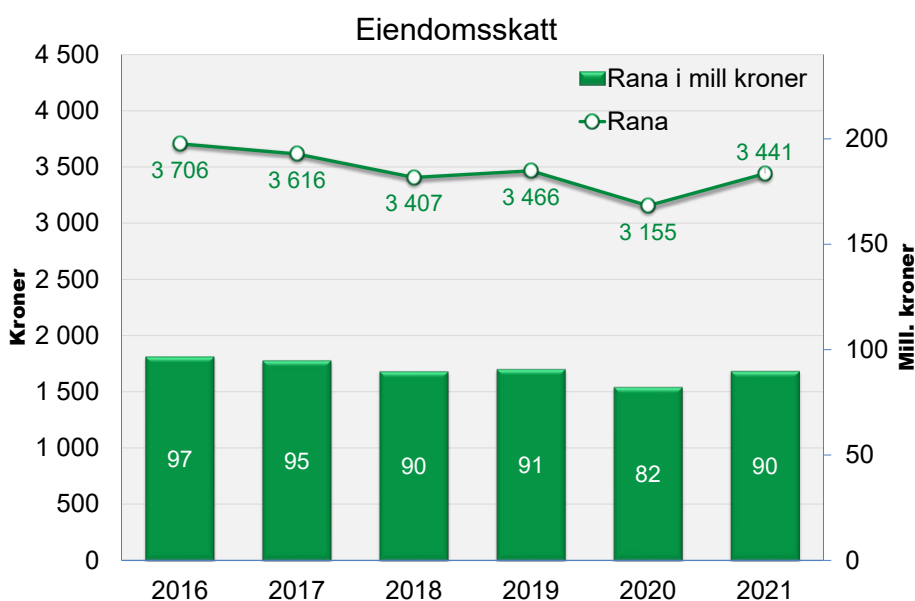
Rana kommune har høyere rammetilskudd i prosent av samlede brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 34,2 prosent av driftsinntektene, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 32,05 prosent og 31,98 prosent. Den store økningen i 2020 kan forklares med økte overføringer fra staten knyttet til kompensasjonsordninger som følge av Koronapandemien.

Eiendomsskatt

Rana kommune har høyere eiendomsskatt i kroner per innbygger og i prosent av brutto driftsinntekter enn sammenligningsgruppene. Rana kommune har i snitt 3,6 prosent av driftsinntektene, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 2,4 prosent og 3 prosent.

Når det gjelder fordeling av eiendomsskatt fra bolig og annen eiendom, har Rana kommune lavere andel av totale eiendomsskatteinntekter fra bolig enn sammenlignbare kommuner. Rana kommune har i snitt 23,4 prosent av samlet eiendomsskatt fra bolig og fritidseiendommer, mens KG 9 og KG 10 har i gjennomsnitt henholdsvis 56,3 prosent og 50,1 prosent. Dette kan skyldes at Rana kommune de siste fire årene har hatt eiendomsskattesats på 2 promille av eiendomsskattegrunnlaget for boliger og fritidsboliger. Den øvre satsen for eiendomsskatt ble i statsbudsjettet for 2021 vedtatt redusert fra 5 til 4 promille. Rana kommunes takster er i tillegg over ti år gamle, noe som kan påvirke grunnlaget for eiendomsskatt på bolig og fritidsbolig, i tillegg til størrelse på bunnfradrag. Rana kommune har også hatt utskrivning av eiendomsskatt på kraftanlegg med i utskrivingsalternativet. Av totale eiendomsskatteinntekter på 89,3 mill. kr i 2022 utgjorde skatt fra kraftanleggene 37,9 mill. kr.

Diagram 34. *Eiendomsskatt i kroner per innbygger og mill. kroner, Rana kommune konsern*

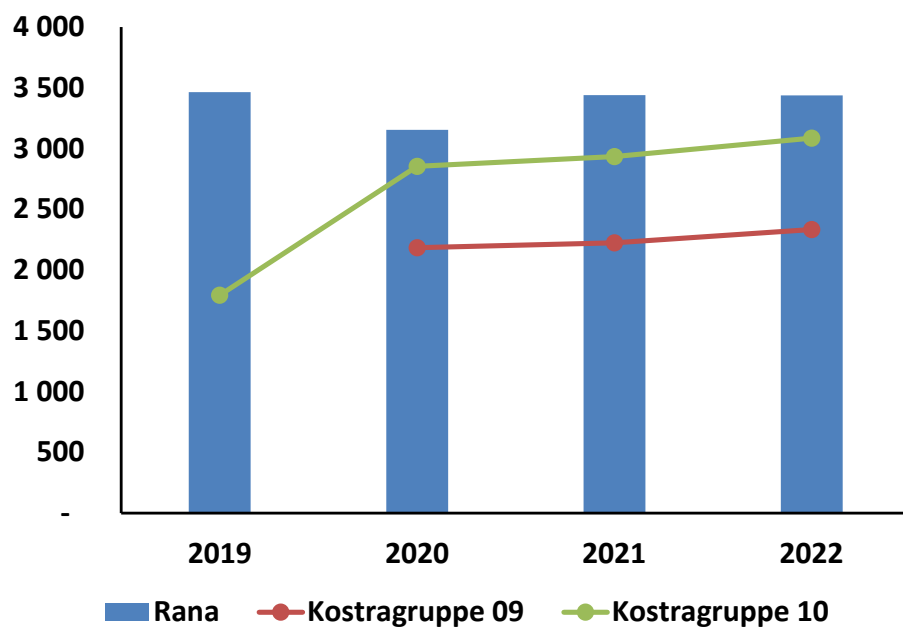

Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer i prosent av totale eiendomsskatteinntekter

	2019	2020	2021	2022
Rana	30,20 %	21,22 %	19,60 %	22,64 %
Kostragruppe 09			54,80 %	57,87 %
Kostragruppe 10			50,78 %	49,41 %

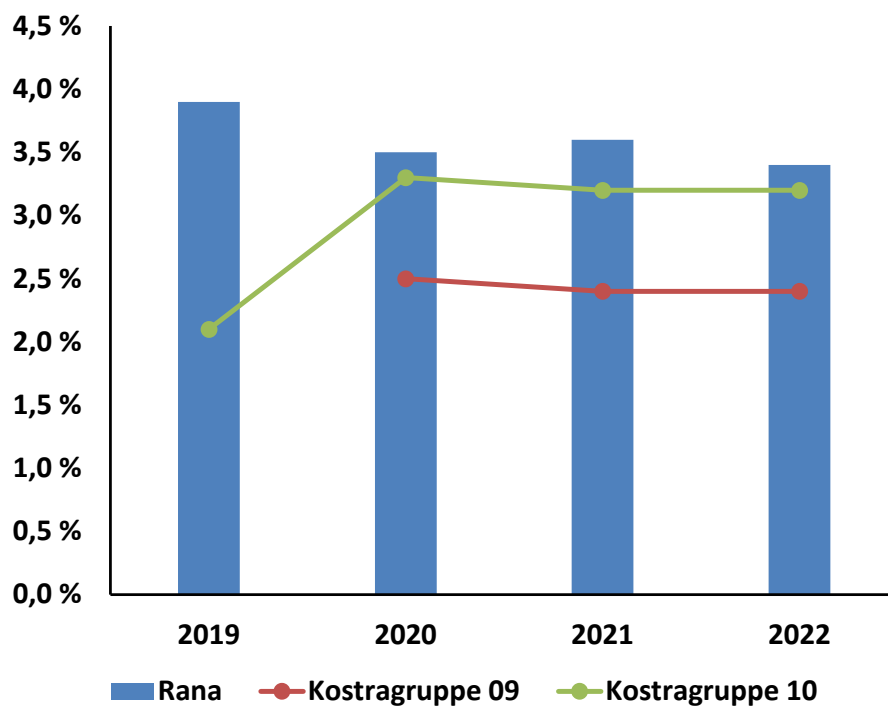
Eiendomsskatt annen eiendom i prosent av totale eiendomsskatteinntekter

	2019	2020	2021	2022
Rana	69,80 %	78,78 %	80,40 %	77,36 %
Kostragruppe 09			45,20 %	42,13 %
Kostragruppe 10			49,22 %	50,59 %

 Diagram 35. *Eiendomsskatt i kroner per innbygger, Rana, KG 9 og KG 10*

Eiendomsskatt	2019	2020	2021	2022
Rana	3 466	3 155	3 441	3 438
Kostragruppe 09		2 184	2 224	2 334
Kostragruppe 10	1 793	2 854	2 934	3 086

Diagram 36. Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter, Rana, KG 9 og KG 10

Eiendomsskatt	2019	2020	2021	2022
Rana	3,9 %	3,5 %	3,6 %	3,4 %
Kostragruppe 09		2,5 %	2,4 %	2,4 %
Kostragruppe 10	2,1 %	3,3 %	3,2 %	3,2 %

 [Lytt til teksten](#)

Hva ser du etter?

- Nyheter, kunngjøringer og høringer
- Ny flyplass i Mo i Rana
- Ønsker du å booke time hos saksbehandler
- Meld feil digitalt til Rana kommune
- Ledige stillinger
- Skoleruta
- Har du rett på bostøtte?
- Innbyggertorg: - En ny møteplass for innbyggerne

Hei! Mitt navn er Kari. [Hva kan jeg hjelpe deg med?](#)

Våre tjenester

Hva kan vi hjelpe deg med? Se alle våre tjenester.

Aktivitetskalender

Hva skjer i Rana kommune? Følg med på alt som skjer.

Moving to Mo i Rana

Relocation and settlement in Mo i Rana

Vil du være med å påvirke?

Følg med på hva som skjer i kommunen og lokaldemokratiet. Si din mening om planer, følg med på prosjekter og se politikernes møtekalender.

[Se alt om politikk](#)

- Politisk møteplan og saksdokumenter
- Følg med på våre politiske møter
- Si meningen din/høringer
- Planer, budsjett og reglementer
- Offentlig innsyn og postliste
- Rana i vekst
- Valg 2023

Kontakt oss

[Kontaktinformasjon](#)[Nød- og vakttelefoner](#)[Personvernerklæring](#)[Meld om feil på nettsiden eller gi oss din tilbakemelding](#)[Tilgjengelighetserklæring](#)

Følg oss på sosiale medier

